

MUZEUM TECHNIKI POLITECHNIKI ŚLĄSKIEJ W GLIWICACH

Wstęp

Muzea w krajowych bibliotekach uczelnianych, poza Izbami Pamięci, nie występują, a już muzeum prezentujące historię techniki jest absolutnym wyjątkiem. Celem artykułu było przybliżenie idei przyświecającej utworzeniu Muzeum Techniki przy Bibliotece Głównej Politechniki Śląskiej w Gliwicach (dalej MTPŚ). W oparciu o istniejące dokumenty opisano powstanie i rozwój tej instytucji. Kwestie gromadzenia obiektów, sprawowania nad nimi opieki oraz eksponowania polskich urządzeń technicznych, będących wytworem epoki przemysłowej, ujęto jako formę dążenia twórców Muzeum do zachowania i upowszechnienia dziedzictwa kulturowego zabytków techniki oraz zaakcentowania ich wpływu na rozwój współczesnych technologii przemysłowych. W formie opisowej przedstawiono proces dokumentowania eksponatów i tworzenia katalogów kolekcji. Działalność placówki wpisano w ogólnokrajowy ruch muzeów przy uczelniach jakim jest Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych.

Politechnika Śląska jest najstarszą wyższą uczelnią na Górnym Śląsku, powołaną do istnienia w 1945 r. Ze względu na wielkoprzemysłowy charakter regionu była i jest uczelnią techniczną, a trzon jej kadry, której zawdzięcza swoje istnienie i renomę, stanowili profesorowie Politechniki Lwowskiej, najstarszej polskiej uczelni technicznej, którzy zostali zmuszeni do emigracji ze Lwowa². Lata 1945-1989 charakteryzowały się izola-

---

¹ Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej w Gliwicach.

² Na mocy Protokołu Końcowego konferencji mocarstw w Jałcie, mającej miejsce w lutym 1945 r., przebieg granicy polsko-radzieckiej wytyczała „linia Curzona”. Granica została zatwierdzona w umowie zawartej przez Tymczasowy Rząd Jedności Narodowej i rząd ZSRR w dniu 16 sierpnia 1945 r. Umowa ta weszła w życie 6 lutego 1946 r., a jej skutkiem było włączenie Kresów Wschodnich do Związku Sowieckiego i zmuszenie do emigracji większości mieszkających tam Polaków.

cją kraju od zawansowanej technologicznie techniki rozwijanej w państwach tzw. wolnego świata³, co skutkowało koniecznością samodzielnego konstruowania i wdrażania do produkcji wielu urządzeń i przyrządów. Postęp w dziedzinie techniki jest bardzo szybki, co powoduje szybkie „starzenie moralne”⁴ aparatury stosowanej w badaniach naukowych. Równie szybko starzeją się produkty przemysłu, tj. wszelkiego rodzaju urządzenia przeznaczone tak na rynek, jak i dla przemysłu. Sprawa dokumentowania osiągnięć technicznych dotyczących Uczelni i Kraju nie była ani dostrzegana, ani doceniana przez decydentów. Zawsze znajdowali się jednak hobbyści, którzy kolekcjonowali różne urządzenia, ratując je przed zniszczeniem. Ówczesny dyrektor Biblioteki, dr inż. Krzysztof Ziolo był jednym z nich. Pracując w Instytucie Elektroniki, na Wydziale Automatyki, Elektroniki i Informatyki, dostrzegał konieczność zachowania co ciekawszych urządzeń tak dla udokumentowania ciągłości prac prowadzonych na Uczelni, jak i dla celów dydaktycznych, wykorzystując część eksponatów na prowadzonych przez siebie zajęciach. Prywatne hobby, po przekroczeniu krytycznej liczby eksponatów, zostało przekształcone w ogólnodostępną ekspozycję muzealną, a nowym celem było przekazanie młodzieży wiedzy o tym, co w latach 1945-1989 produkowano w kraju. Zamiar był uzasadniony m.in. tym, że po roku 1989, na skutek ówczesnej polityki gospodarczej rządu, nastąpił upadek wielu gałęzi przemysłu i dominacja importu, co sprawiało wrażenie, że kraj żadnej tradycji technicznej nie posiadał, a wszystko zawsze sprowadzał. Niestety takie podejście nadal utrwała szkoła. Młodzież zwiedzająca ekspozycję jest bardzo zaskoczona widokiem urządzeń wytworzonych w kraju, gdyż, jak twierdzą uczniowie, podczas lekcji płynie przekaz o zapóźnieniu technologicznym Polski oraz opinia, że produkcja przemysłowa była niewiele warta i nieopłacalna, więc wszystkie zakłady należało zamknąć lub sprzedać.

Muzeum na Politechnice

Ekspozycja muzealna była pierwotnie zlokalizowana w budynku Biblioteki Głównej. Ponieważ w budynku nie było wolnej sali nadającej się do umieszczenia tam gablot ekspozycyjnych, zostały one rozmieszczone w kilku miejscach, w czytelnich, na podestach klatki schodowej i w korytarzach. Była to epoka „muzeum rozproszonego”. Przygotowana ekspozycja spotkała się z dużym zainteresowaniem studentów, ale nie tylko! Tak pracownicy, jak i czytelnicy „z miasta” oglądali, komentowali, a po pewnym czasie zaczęli przynosić w darze różne urządzenia, nie tylko aparaturę naukową i nie tylko z dziedziny elektroniki. W efekcie zbiory

³ Tak nazywano kraje spoza tak zwanego Obozu Socjalistycznego, głównie Europy Zachodniej, USA i Kanady.

⁴ W środowisku techników pojęcie „starzenia moralnego” jest powszechnie używane w przypadku urządzeń sprawnych technicznie, ale przestarzałych technologicznie.

rozrastały się tak pod względem liczby eksponatów, jak i tematyki, co skutkowało pojawianiem się nowych gablot. Niestety w tym okresie idea tworzenia Muzeum nie spotkała się ze zrozumieniem władz Politechniki Śląskiej. Pomimo coraz większej popularności (do zwiedzających dołączyły wycieczki ze szkół średnich i gimnazjów) dyrektor Biblioteki był osamotniony w swoich poczynaniach. W roku 2016 nastąpiła zmiana władz Uczelni, a wraz z nią przewartościowanie stosunku do idei Muzeum. W sukurs przyszły zmiany ustawodawcze, przede wszystkim Art.11 pkt. 9 i 10 Ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, który stanowi, że: „Podstawowymi zadaniami uczelni są: upowszechnianie i pomnażanie osiągnięć nauki i kultury, w tym poprzez gromadzenie i udostępnianie zbiorów bibliotecznych i informacyjnych”, oraz „działanie na rzecz społeczności lokalnych i regionalnych” (Ustawa, 2018). Zapisy te dają podstawę do organizacji i działalności muzeów uczelnianych. Interpretację tę potwierdza Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego poprzez bardzo dobrą współpracę ze Stowarzyszeniem Muzeów Uczelnianych. Rolę Muzeum Uczelnianego można przedstawić następująco:

- Ochrona dziedzictwa materialnego, w tym dziedzictwa akademickiego, rozumianego jako dziedzictwo Uczelni i jej pracowników.
- Edukacja skierowana do szerokiego grona odbiorców, w tym do studentów, absolwentów, społeczności akademickiej, seniorów oraz do dzieci i młodzieży.
- Rola edukacji: budowanie więzi z Uczelnią, budzenie zainteresowania nauką i techniką, zachęcanie do studiowania poprzez śledzenie postępu w technice, uwrażliwienie na fakt, że przedmioty „stare” mogą być cenne, poznanie historii swojego zawodu i swojego Wydziału.
- Promocja Uczelni poprzez ukazywanie i akcentowanie przekonania, że jest ona wiarygodna i jej aktualne sukcesy mają stabilne i wiarygodne korzenie w przeszłości utrwalonej w zgromadzonych eksponatach.

Latem 2019 r., decyzją Rektora, ekspozycja została przeniesiona do budynku Centrum Nowych Technologii, gdzie została zlokalizowana na trzecim piętrze ultranowoczesnego budynku, na obszernym, przeszklonym podeście, z widokiem na ogromne wahadło Foucaulta⁵. Miejsce idealne, a kontrast pomiędzy nowoczesnym budynkiem, a eksponatami z poprzednich epok doskonale całą ekspozycję uwidacznia. Niestety oficjalny status Muzeum jeszcze nie został określony i kwestia ta czeka na rozwiązanie.

---

⁵ Wahadło Foucaulta – instrument naukowy, za pomocą którego wykazano ruch obrotowy Ziemi. Wahadło to zachowuje stałą płaszczyznę wahań. W przypadku zawieszenia wahadła dokładnie nad środkiem okręgu umieszczonego na powierzchni Ziemi następuje pozorne przemieszczanie się płaszczyzny wahań wzdłuż tego okręgu. Powodem jest obrót powierzchni, na której umieszczono okrąg, a więc ruch obrotowy Ziemi: Długość $L=22$ m, masa $m=55$ kg, okres drgań $T=9,4$ sek., obrót o $360^\circ = 31$ godz. 6,6 min.

W chwili obecnej (rok 2019) trwa bardzo czasochłonny proces opracowywania zgromadzonych zbiorów, gdyż odnajdywanie archiwalnej dokumentacji jest bardzo trudne i żmudne. Wiąże się to z faktem, że wraz ze złomowaniem przyrządów na Uczelni oraz likwidacją zakładów przemysłowych całą dokumentację techniczną usuwano, prawie niczego nie przekazując do archiwów. Szczególnie intensywnie proces ten jest odczuwalny w krajach byłego obozu socjalistycznego, gdzie nawet zakłady, które przetrwały proces przemian, z reguły pozbyły się archiwów. Z tego względu pisma z prośbą o informacje wielokrotnie kierowane do istniejących w dalszym ciągu zakładów (w Polsce i w innych krajach post-socjalistycznych) były bardzo często bezskuteczne. Szczególnie to przykre, ponieważ w krajach Europy Zachodniej archiwa zakładowe były i są cenione, a zdobycie dokumentacji archiwalnej – nawet sprzed 1945 r. – jest stosunkowo łatwe. Niestety „wszechwiedzący” Internet nie zawiera zbyt wielu potrzebnych w tym zakresie informacji. W związku z tym Biblioteka Główna Politechniki Śląskiej podjęła skanowanie archiwalnej dokumentacji technicznej, którą systematycznie publikuje w Bibliotece Cyfrowej Politechniki Śląskiej pod adresem: <http://delibra.bg.polsl.pl/dlibra/collectiondescription?dirids=702>. Kolejna istotna praca, wykonywana przez opiekuna Muzeum, polega na tworzeniu dokumentacji fotograficznej wszystkich eksponatów.

Organizacja Muzeum

Zgromadzone eksponaty zostały podzielone na sześć grup tematycznych: Przyrządy pomiarowe, Urządzenia do przetwarzania i publikacji informacji, Sprzęt fotograficzny i filmowy, Urządzenia RTV, Technologia w elektronice, Telekomunikacja. Dla każdej grupy jest lub będzie opracowany odpowiedni katalog.

1. Przyrządy pomiarowe – zabytkowe przyrządy pomiarowe, takie jak woltomierze, amperomierze, watomierze, oscyloskopy, multimetry, mostki pomiarowe i wiele innych (168 eksponatów). Katalog znajduje się w repozytorium pod adresem: <http://repolis.bg.polsl.pl/dlibra/docmetadata?id=45326&from=pubstats>

2. Urządzenia do przetwarzania i publikacji informacji – komputery sprzed epoki PC, takie jak np. Atari, Comodore, Meritum, komputery PC z początku lat 90. XX w., stacja robocza Sun Ultra Sparc, płyty główne komputerów PC AT z lat 1980-1999, poczynając od Full Size AT (procesor Intel 80286), przez Baby AT, Mini-Baby AT, Mikro-Baby AT (procesory Pentium II i AMD K7 Athlon), liczydła, kalkulatory, stacje i dyski: FDD, HDD, CD, DVD; kasety VHS, foniczne; taśma perforowana, pamięć taśmowa, pamięć ferrytowa, maszyny do pisania, drukarki (213 eksponatów).

Katalog podstawowych opisów i parametrów technicznych znajduje się pod adresem: <http://repolis.bg.polsl.pl/dlibra/docmetadata?id=53023&from=pubstats>

3. Sprzęt fotograficzny i filmowy – tradycyjne aparaty fotograficzne wykorzystujące jako nośnik błony fotograficzne głównie produkcji ZSRR i NRD, powiększalnik, różnego rodzaju obiektywy, sprzęt do makrofotografii, tradycyjne kamery filmowe, w których nośnikiem była taśma filmowa, wczesne kamery elektroniczne wykorzystujące matryce CCD i kasety VHS, CVHS i S-VHS (135 eksponatów).

Katalog jest dostępny pod adresem: <http://repolis.bg.polsl.pl/dlibra/docmetadata?id=49092>

4. Urządzenia RTV – lampowe i tranzystorowe odbiorniki radiowe i telewizyjne, magnetofony, magnetowidy, gramofony, ze szczególnym uwzględnieniem produktów krajowych (66 eksponatów).

Katalog podstawowych opisów i parametrów technicznych znajduje się pod adresem: <http://repolis.bg.polsl.pl/dlibra/docmetadata?id=54640&from=pubstats>

5. Technologia w elektronice – galeria lamp elektronowych, pierwsze polskie tranzystory i inne podzespoły stosowane w przemyśle elektronicznym od lat 50. do lat 80. XX w. Katalog w przygotowaniu.

6. Telekomunikacja – aparaty telefoniczne elektromechaniczne, elektroniczne, pierwsze komórki i radiotelefony. Katalog w przygotowaniu.

Przygotowanie katalogów wymagało opracowania odpowiedniej karty katalogowej. Karty ewidencyjne Narodowego Instytutu Dziedzictwa i Ochrony Zbiorów w Warszawie okazały się mało przydatne tak ze względu na ich obszerność, jak i na specyfikę gromadzonych w Muzeum Techniki eksponatów. Poniżej prezentowana przykładowa karta autorstwa K. Ziolo zawiera wystarczający zestaw informacji o eksponacie, czyli: numer katalogowy, nazwę urządzenia, nazwę producenta, kraj i rok powstania, numer fabryczny, charakterystykę techniczną, zdjęcie obiektu, informacje o dostępnych materiałach, takich jak instrukcje i karty katalogowe, ewentualne adresy stron internetowych, stan zachowania, uwagi, pochodzenie i dane opracowującego karty. Opisano do tej pory 582 eksponaty, a kolejne oczekują na swoją kolej.

W Muzeum Techniki Politechniki Śląskiej tworzona jest również dokumentacja zdjęciowa ekspozycji muzealnych. Na fotografiach utrwalany jest sposób prezentacji zabytków w budynku Biblioteki Głównej Politechniki Śląskiej (il. 2-3) oraz w nowej siedzibie Muzeum w budynku Centrum Nowych Technologii (il. 4-7). Ze względów dydaktycznych część eksponatów jest rozebrana, co przedstawiają fotografie 8 i 9. Autorem zdjęć jest Krzysztof Ziolo.

Numer katalogowy: K13 + K13/1	
1. Nazwa: Komputer osobisty MERITUM I model 2 + zasilacz MPS-23-3	
2. Producent: MERA-ELZAB, Zabrze	3. Rok powstania: 1987 4. Numer fabryczny: 23 + 3905
5. Charakterystyka: <ul style="list-style-type: none"> • Procesor: NRD UA880D 2,5 MHz (klon Zilog Z80); • Pamięć RAM: 32/48/max 64 kB + 1kB V-RAM; • Pamięć ROM: 14 kB, Basic 2.0; • Video: monitor monochromatyczny; • Grafika: tekst 16x32(64), semigrafika: 512x192 mono, 256x192 z 4 odcieniami szarości; • Dźwięk: 1 kanał; • Klawiatura: QWERTY na kontaktronach, 55 klawiszy + 2 klawisze specjalne, dostępne klawisze z polskimi znakami diakrytycznymi; • We/Wy: <ul style="list-style-type: none"> - magnetofon (pamięć zewnętrzna)/ gniazdo DIN 5-pin/ transmisja 500 bodów ; - interfejs szeregowy RS-232C; - interfejs równoległy: Centronics DB-25; - interfejs FDD: DB-25; - port video: Composite (monitor/Neptun 156) (nie obsługuje telewizora) ; • Zasilacz MP: ~220 V; 0,15 A. 	
6. Materiały graficzne: <div style="text-align: center;"> </div> <p style="text-align: right;">Fot. K. Ziolo</p>	
7. Instrukcje, karty katalogowe: brak http://oldcomputer.info/8bit/meritum/index.htm https://polskiekomputery.pl/mera-elzab-meritum-historia/ http://web.archive.org/web/20161103165839/http://kupazlomou.ovh.org/kolekcja/mera-meritum2.htm	
8. Stan zachowania: bardzo dobry	
9. Uwagi:	
10. Pochodzenie: Politechnika Śląska, RAU-3	11. Opracował: dr inż. Krzysztof Ziolo, st. Kustosz dyplomowany

II. 1. Karta katalogowa komputera osobistego MERITUM. Oprac. K. Ziolo

II. 2. Ekspozycja muzealna w budynku Biblioteki. Fot. K. Ziolo, 2016 r.

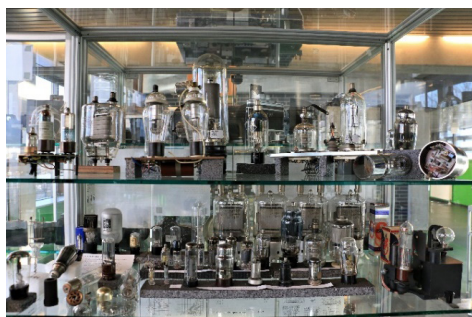
II. 3. Ekspozycja muzealna w budynku Centrum Nowych Technologii. Fot. K. Ziolo, 2019 r.

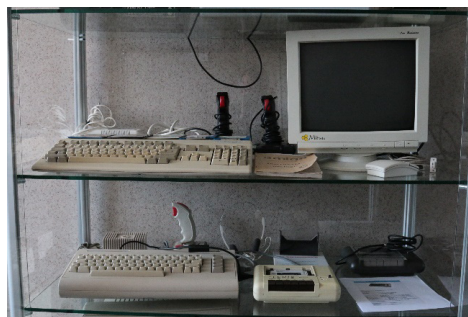
II. 4. Gablota przyrządów pomiarowych. Fot. K. Ziolo, 2016 r.

II. 5. Gablota sprzętu fotograficznego. Fot. K. Ziolo, 2016 r.

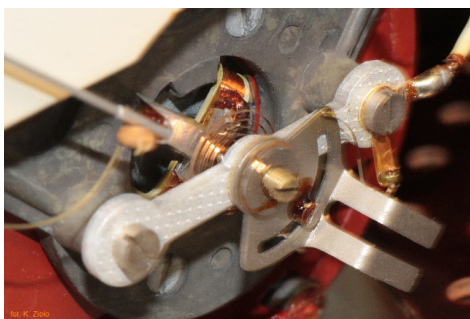

II. 6. Gablota lamp elektronowych. Fot. K. Ziolo, 2019 r.

II. 7. Gablota komputerów osobistych. Fot. K. Ziolo, 2019 r.

II. 8. Mechanizm woltomierza magnetoelektrycznego. Fot. K. Ziolo, 2016 r.

II. 9. Mechanizm twardego dysku. Fot. K. Ziolo, 2019 r.

Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych

Wiele spośród krajowych uczelni posiada własne muzea. Wachlarz tematyczny gromadzonych zbiorów jest niezwykle szeroki, a problemy dotyczące ich działalności podobne. Praktycznie wszystkie istnieją dzięki społecznej działalności lokalnych hobbystów i zapaleńców, a współpraca z macierzystymi uczelniami kształtuje się w sposób zróżnicowany. Podobne problemy powodowały nawiązywanie kontaktów pomiędzy muzealnikami z różnych uczelni. W roku 2012 projekty i pomysły zaczęły przekształcać się w realne działania. Współpraca między dr. hab. Hubertem Kowalskim z Muzeum Uniwersytetu Warszawskiego, dr. Magdaleną Grassmann z Muzeum Historii Medycyny i Farmacji Uniwersytetu Medycznego w Białymstoku i dr. Markiem Bukowskim z Muzeum Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego doprowadziła do powstania i rozpropagowywania idei Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych (dalej SMU). W czerwcu 2012 r. doszło do pierwszego spotkania przedstawicieli polskich muzeów uczelnianych na Politechnice Warszawskiej. Wzięli w nim udział muzealnicy z Białegostoku, Poznania, Krakowa, Gdyni, Gdańska i Warszawy. Rezultatem rozmów było powołanie nieformalnego projektu „Muzea Uczelniane”. Do kolejnego spotkania doszło w murach Uniwersytetu Warszawskiego i w efekcie uruchomiono stronę internetową muzeauczelniane.pl. W roku 2013, na kolejnym spotkaniu, tym razem w Muzeum Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie doszło do spotkania z dr. hab. prof. UKSW Piotrem Majewskim, dyrektorem Narodowego Instytutu Muzealnictwa i Ochrony Zbiorów, oraz z dr. hab. prof. ASP Dorotą Folga-Januszewską, przewodniczącą Polskiego Komitetu Narodowego ICOM. Współpraca grupy inicjatywnej doprowadziła w dniu 28 maja 2014 r. do powołania Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych. „Najważniejszym celem Stowarzyszenia jest działalność na rzecz rozwoju muzeów uczelnianych oraz zachowania dziedzictwa

akademickiego poprzez jego ochronę, upowszechnianie, promocję, a także wspieranie gromadzenia, dokumentowania i konserwacji zabytków, inicjowanie i prowadzenie badań naukowych. Prowadzona jest szeroko zakrojona działalność informacyjna, propagująca ideę muzealnictwa uczelnianego na terenie Polski, jak też poza jej granicami” (O Stowarzyszeniu).

Do chwili obecnej SMU zorganizowało trzy ogólnokrajowe konferencje. Były to: I Konferencja Muzeów Uczelnianych w Pałacu w Nieborowie w roku 2016, na którą przybyło 45 przedstawicieli muzeów z całej Polski reprezentujących 26 instytucji; II Konferencja Naukowa Muzeów Uczelnianych w Krakowie w roku 2017 przygotowana przez Uniwersytet Jagielloński, Akademię Górniczo-Hutniczą i Muzeum Narodowe w Krakowie; III Konferencja Naukowa w Łodzi na Politechnice Łódzkiej w roku 2018, w której udział wzięło ponad 100 osób z 62 muzeów uczelnianych z całej Polski.

Działalność SMU obejmuje nie tylko organizację konferencji. W roku 2018 SMU opublikowało *Muzea Uczelniane. Katalog* (Kowalski, Grassmann, Bukowski, Ślaga, Piszczatowska, red., 2018), który w XII edycji konkursu *Mazowieckie zdarzenia muzealne – Wierzba* zajął pierwsze miejsce w kategorii Wydawnictwa muzealne. W latach 2017-2019 Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych otrzymało dofinansowania do projektów w ramach Programu Dotacyjnego *Niepodległa* m.in. na uaktualnione, angielskojęzyczne wydanie wspomnianego katalogu. Uzyskane środki pozwoliły również na realizację projektów: *Rektor Józef Brudziński i ruch niepodległościowy na Uniwersytecie Warszawskim – wystawa i konferencja naukowa; Niepodległe uczelnie. Doktorzy honoris causa w Polsce w latach 1918-1939 – wystawa, katalog i koncert z muzyką Ignacego Jana Paderewskiego*, oraz aktualnie realizowany projekt *Muzea uczelniane dla Niepodległej* (SMU, 2019). Stowarzyszenie jest również aktywne na arenie międzynarodowej. Współpracuje z ICOM (International Council of Museums), ICOM Polska (International Council of Museums Polska), UMAC (ICOM Committee for University Museums and Collections), Universeum – European Academic Heritage Network. Do SMU należą lub współpracują z nim przedstawiciele 88 jednostek z całej Polski.

Podsumowanie

Muzeum Techniki Politechniki Śląskiej rozpoczęło współpracę ze Stowarzyszeniem Muzeów Uczelnianych w roku 2018. W jej ramach przekazano redakcji nowej edycji katalogu *Muzea Uczelniane* materiały prezentujące gliwickie Muzeum Techniki. Na konferencji w Łodzi (2018) została przedstawiona dotychczasowa działalność placówki. Przy tej okazji nawiązano także niezbędne kontakty personalne. Karta katalogowa wdrożona w MTPŚ okazała się na tyle udana, że SUM poprosiło o zgodę na jej wykorzystanie przez inne muzea uczelniane. W chwili obecnej są kontynuowane czynności nad opracowaniem katalogów *Technologia w elektronice* i *Telekomunikacja*, czyli

części 5 i 6 pełnego Katalogu Muzeum. Wymaga to ogromnego wysiłku związanego m.in. z wykonaniem ponad 200 zdjęć i przygotowaniem odpowiednich opisów, co jest szczególnie obciążające dla jedyne go opiekuna placówki. Trwają też prace związane z ostatecznym ukończeniem ekspozycji, tj. zakup kolejnych gablot wystawowych i instalacja monitorów prezentujących zbiory, których zakończenie przewidziane jest na wrzesień 2019 r. Planowany jest też zakup krzesełek do części zaprojektowanej na prelekcje. Istotnym problemem do rozwiązania w przyszłości jest, po ostatecznym ustanowieniu statusu Muzeum w ramach nowej struktury Uczelni, określenie uprawnień opiekuna MTPŚ w procesie pozyskiwania do zbiorów wyeksploatowanych lub „zestarzonych moralnie” przyrządów naukowych podlegających procesowi usuwania z inwentarza uczelni, tak aby uchronić je przed złomowaniem. Władze Uczelni są przeciwne utrzymywaniu eksponatów w jakimkolwiek inwentarzu, z powodów pragmatycznych.

Muzeum zlokalizowane jest w Gliwicach przy ulicy Konarskiego 22B, w budynku Centrum Nowych Technologii, a podstawowe informacje na temat jego działalności, godzin otwarcia oraz ekspozycji można znaleźć na stronie głównej Politechniki Śląskiej: www.polsl.pl/Jednostki/RJO1-BG/Strony/MuzeumTechnikiPS.aspx lub Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych pod adresem: <http://muzeauczelniane.pl/muzeum-techniki-politechniki-slaskiej/>.

Bibliografia

- Kowalski, H., Grassmann, M., Bukowski, M., Ślaga, J., Piszczatowska, M. (red.). (2017). *Muzea Uczelniane. Katalog*. Warszawa: Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych.
- Muzea Uczelniane: katalog. W: Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych. Pobrane 4 lipca 2019, z: <http://muzeauczelniane.pl/muzea/>
- O Stowarzyszeniu. W: Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych. Pobrane 4 lipca 2019, z: <http://muzeauczelniane.pl/o-smu/>
- Projekty. W: Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych. Pobrane 4 lipca 2019, z: <http://muzeauczelniane.pl/projekty/>
- Statut Stowarzyszenia Muzeów Uczelnianych. Pobrane 4 lipca 2019, z: <http://muzeauczelniane.pl/statut/>
- (Ustawa, 2018). Ustawa z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. (Dz. U. 2018, poz. 1668).
- Zioło, K. (2018). *Muzeum techniki Politechniki Śląskiej*. Pobrane 4 lipca 2019, z: <http://repolis.bg.polsl.pl/dlibra/docmetadata?id=49168>

Krzysztof Ziolo

Museum of Technology of the Silesian University of Technology in Gliwice

Abstract

Museums in national university libraries, apart from the chambers of remembrance, are not common. The museum presenting the technique is an absolute exception. The article presents such a museum created as part of the Main Library of a technical university, which is the Silesian University of Technology. It presents the process of its creation, characteristics, and the way of creating a catalogue and its location. The Association of University Museums with which we cooperate was also presented.

Keywords: Museum of Technology of the Silesian University of Technology, Creation and mission of the museum, *Catalogue of Technical Monument*

Krzysztof Ziolo

Muzeum Techniki Politechniki Śląskiej w Gliwicach

Streszczenie

Muzea w krajowych bibliotekach uczelnianych, poza izbami pamięci, nie występują, a już muzeum prezentujące technikę jest absolutnym wyjątkiem. W artykule zaprezentowano takie muzeum, utworzone w ramach Biblioteki Głównej uczelni technicznej, jaką jest Politechnika Śląska. Przedstawiono proces powstania Muzeum, charakterystykę działalności, zaprezentowano sposób tworzenia katalogu i podano jego lokalizację. Przedstawiono też Stowarzyszenie Muzeów Uczelnianych, z którym współpracuje placówka gliwicka.

Słowa kluczowe: Muzeum Techniki Politechniki Śląskiej, utworzenie i misja muzeum, *Katalog Zabytków Techniki*